

Opozorilo zamudnikom

Še par tednov, pa bo tu tako težko, pričakovana pomlad v vsej svoji krasoti. Vesel je more biti pa le tisti sadjar, ki je svoje drevje čez zimo *obdelal*. Kdor se pa ni zmenil zanj, je zamudil zopet eno leto in če ima le količkaj srca in smisla za svoje gospodarstvo, bo obžaloval svojo malomarnost, če ne prej, pa na jesen, ko bo pridelek — čeprav morebiti obilen — pa vendar malovredn. Ze dlje časa opozarjamo, da so se razmere v sadjarstvu, zlasti zadnja leta, zelo spremenile. Še ni dolgo tega, ko se je vse lahko prodalo, najsibo te ali one sorte, debelo ali drobno, rdeče ali rumeno, okusno ali neokusno. Dandanes se lahko prodajo samo *dobre, namizne sorte v najboljši kakovosti*. Drobiža, piškavcev in krastavcev nihče ne mara. Veljavo ima samo *izbrano, popolnoma čisto sadje*. Če pa hočemo tako sadje pridelati, moramo sadno drevje primerno *gajiti: temeljito snažiti, zatirati zajedavce, gnojiti, slabe sorte precepeljati*. Vsa ta najvažnejša sadjarska opravila moramo pa opraviti po zimi. Sedaj je zime konec, delo v sadovnjaku pa marsikje ni niti začeto, kaj šele opravljeno.

Opozarjamo torej še enkrat vse tiste, ki dela še niso izvršili ali se ga morebiti še celo niso lotili, da pobite in opravijo vsaj najnujnejše, preden drevje odžene. Vsaj *suhe, nalomljene* ali kako drugače *pokvarjene veje* odžagajte! Obenem pa lahko pogledate, če je kakšna sicer zdrava veja na drevesu odveč. Veje, ki vise preveč k tlom, ki se drgnejo druga ob drugo in sploh take, ki delajo goščavo v vrhu, je treba odstraniti. Ko je drevo osnaženo, ga temeljito *obrizgajte z 10% arborinom* ali pa vsaj nanažite debelejšje veje in deblo. Boste le videli, kako se bo

koža pomladila, koliko bolj zdravo in čvrsto bo drevje rastle in koliko boljši sad bo rodilo!

Za *gnojenje* je sicer kasno, pa vendar še ne prekasno. Zadnji čas je pa vendar, da razvozite po sadovnjaku gnojnico. Mlademu drevju, ki ima obdelan drevesni kolobar, pognojite s predelanim hlevskim gnojem. Brez gnojenja nikdar ne boste pridelali prvovrstnega sadja. Kolobarje okrog dreves pokrite s smrekovimi vejami.

Mladega sadnega drevja tudi *morebiti* še niste *obrezali*. Vam se zdi to nepotrebno. Pa kako se motite! Ali ste že katerikrat preišljevali, zakaj treba s kakšnega že odraslega drevesa odžagati kar cele, kot roka debele veje? Zato, ker jih niste odrezali takrat, ko so bile šele za prst debele. Ali ni škoda ogromne snovi, ki jo moramo zavreči, namesto, da bi jo bili iz mlada navajali na prava mesta? Snov, ki jo ima v sebi debela, zdrava veja, ki smo jo morali odžagati, bi se bila lahko porazdelila po drugih vejah, ki bi bile zaradi tega toliko močnejše in obširnejše. Le torej škarje v roke in pa žagico! Z obrezovanjem mladega sadnega drevja prvih 5, 6 let vravnavamo pred vsem rast vrha. Tako iz mlada gojenemu drevju pozneje skoraj ni treba več trebiti vrha. Lep vrh zraste malokdaj sam od sebe, zlasti ne pri tistih sortah, ki imajo rogovilasto rast, kakor so n. pr. kauadka, veščenka, amanliška maslenka itd. Najmanj, kar moramo storiti, je to, da zrežemo z vrha vse tiste vejice, ki rastejo navznotraj in preblizu druga pri drugi. Prva leta moramo na vsak način tudi skrajšati bujno rastoče voditeljice (končne poganjke prejšnjega leta). Ako pustimo cele, poženo samo na koncu ne-

kaj brstov, ves spodnji del ostane pa gol in iz takega drevja ni nikdar nič prida. Ko bi se vsako pomlad pomudili le nekaj minut pri vsakem mladem drevesu in tako rekoč mimogrede *skrajšali predolge mladike*, iz katerih bodo nastale glavne veje, bi vzgojili brez truda vzorna drevesa, ki bi pozneje, ko bi dorastla, ne dala skoraj nikakega opravka.

Sedaj pa še *precepljanje!* Kdorkoli se je lotil tega posla, vsakdo je bil zadovoljen. In kako potrebno je to delo zlasti v naših sadovnjakih, kjer imamo še toliko slabih sort in nerodovitnega drevja! Za precepljanje ni ugodnejšega časa nego je marec in april, še celo ves maj je mogoče precepljati, ako imamo na hladnem shranjene cepiče, da ne odženejo. Sadno števje požlahtnjevati bi moral znati danes

vsak kmečki fant in sploh vsak sadjar. Če pa je vendarle še kdo, ki tega dela ni vajen, naj pa najame izurjenega cepljača. Stroški se obilo povrnejo, ako se delo izvrši pravilno in s preudarkom. Tretje, četrto leto po precepljanju že vsako drevo obrodi.

Sadjarstvo je panoga, ki bi se je morali dandanes prav v živo oprijeti, ker nam obeta najbolj izdaten in zanesljiv vir dohodkov. Kdor pa hoče v sadjarstvu napredovati, se mora učiti, zato naj pristopi v *Sadjarstvo in vrtinarsko društvo*. Za članarino letnih 25 Din bo razen drugih ugodnosti prejemal tudi strokovni list »*Sadjar in vrtinar*«, katerega 12 številk enega letnika obsega koncem leta debelo knjigo z 210 stranmi. H.

Skrb za živino pred spomladjo

Blíža se spomlad in živinorejec mora na to misliti, kako bo svojo živino pripravil do spremembe od suhe na zeleno krmo. Najslabše se godi živini sedaj proti spomladi, ko je večina dobre krme že porabljena, korenstva ni več in treba pokladati le slabo seno in slamo. Zato da naši živinorejci ne ravnajo pravilno, ko jeseni pokrmijo najboljše seno in najtečnejšo slamo v nadi, da bodo z ostalo krmo lahko izhajali do spomladne zelene piče. In vendar imajo tedaj toliko tečnih krmil v korenstvu, repi, odpadkih od zelja in v raznem drugem, da bi najslabše seno zadostovalo za napolnitev želodca. Za spomlad bi pa ostalo tečno seno, ki bi dalo živini dovolj redilnih snovi.

Slaba krma, ki ostane sedaj živini, se da zboljšati s tečnimi krmili in drugimi dodatki. Tako primanjkuje v slabem senu in slami beljakovin, ki so pri prehrani nujno potrebne. Te dajemo v obliki lanenih tropin, lahko pa tudi v ribji moki. Tako bo n. pr. le pol kg lanenih tropin na dan znatno izboljšalo krmo in bodo živali po njih mnogo boljše izgledale. Ribje moke, zadostuje le četrt kg na dan in kmalu se pokaže uspeh tega tečnega krmila. Beljakovine so nujno

potrebne posebno brejim kravam, ki dobijo zelo slabo krmo. Po njih se tudi tele krepkeje razvije v kravjem telesu.

Nič manj važno ni klajno apno, ki nadomesti v slabi krmi manjkajoče fosforno kislino. Koliko kostolomnice bi bilo manj v spomladanskih mesecih, če bi živinorejci dodajali krmi po eno žličko na dan klajnega apna. To ne učinkuje samo na razvoj kosti mlade živine, ampak pomaga tudi starejši živini proti ošiblosti kosti. Še najbolj hvaležna so za to teleta, če se že brejim kravam dodaja tega sredstva. Koliko pa zaleže prašičem, ve tisti prašičerejec, ki stalno rabi ta dodatek pri brejih svinjah in pri mladcih.

Če pride živina do kuhinjske soli, opazimo, kako strastno jo liže in kako željno se ogleduje še po njej, če jo ni več. To ni samo sladkosnednost, ampak potreba telesa po soli, ker ta pospešuje prebavo. Koliko temeljitejša se prebavi tudi slabše krma z dodatkom kuhinjske ali živinske soli, je znano. Brez nje gre pa mnogo, zelo mnogo redilnih snovi skozi živinsko telo brez haska. Zato bi morali vsako rezanco nekoliko osoliti, da se redilne snovi v njej dobro izkoristijo.

V novejšem času imamo pa še drug

način preskrbe živali s soljo. To so rudiški slani kamni, ki jih polagamo živini, da jih poljubno ližejo, ko čutijo potrebo. V teh slanih kamnih, ki so iz živinske soli, so pa tudi vitamini, jod in železo, kar vse pospešuje prebavo v živalskem želodcu in ohrani zdravje. Zanimivo je opazovati živino, ko dobi take kamne za lizanje. V začetku izliče skoro vsako govedo že v osmih dneh po en kamen, da s tem nasiti potrebo v svojem telesu po teh snoveh. Pozneje pa traja tak kamen po tri do štiri tedne, ker je potreba manjša.

Tu smo navedli nekaj dodatkov k živinski krmi, ki jo sedaj polagamo. Kmalu pa pride doba, ko bomo morali preiti iz suhe na zeleno krmo. In v teh slučajih se dogaja največ pogreškov. Koliko živine pogine spomladi ravno vsled pre-nagle menjave krme. Živalski želodec je bil navajen na trdo, težko prebavljivo suho krmo. Zelodčne in črevesne žleze so se temu primerno razvile in morajo krepko delovati, da izvlečejo iz take krme hranilne snovi. Sedaj pa dobijo naenkrat tako lahko prebavljive snovi kakor je

zeleno krma, v kateri so redne snovi že raztopljene v vegetativni vodi. Posledica je, da se ta krma prehitro prebavi, premalo izmozga in gre hitro po črevesju naprej in se izloči z večino redilnih snovi. Žival dobi drisko. Vzlic tečni zeleni krmi hujša, ker jo njeno črevesje ne more izkoristiti.

Kako tu pomagati? Najenostavnejše je, polagoma privaditi živali na zeleno krmo. Najprej začnemo pomalem mešati med suho rezanco nekoliko zelene detelje, grašice ali pa trave, kar imamo pač na razpolago. Polagoma povečamo množino zelene krme tako, da ne opazimo nobene motnje v prebavi. Šele tedaj lahko pošljemo živino tudi na pašo, da se tam nažre zelenja. Toda tudi v tem primeru je boljše, da damo živini, predno jih ženemo na pašnik, nekoliko sena ali rezance, da si ne napolni praznega želodca s zelenjem.

Če bo živinorejec tako ravnal, se mu bo živina spomladi kmalu dobro popravila in mu nudila tudi dovolj koristi bodisi v mleku, ali v krepkem teletu ali pa v mesu.

Ždr. Hugon Turk:

Kužna furunkuloza rib

Ta bolezen je zelo nalezljiva in jo povzročajo bakterije (bact. salmonicida). Lohi se poglavitno salmonid, v prvi vrsti potočnih postrvi, rdečih potočnih postrvi in lipanov, včasih tudi drugih salmonid in celo rib iz vrste krapov.

Ribe postanejo medle, plavajo k bregu in se dajo lahko ujeti. Prvi znaki so večinoma ti, da se čreva hudo vnamejo, kar se zunaj opazi na tem, da je zadek močno rdeč in gre od bolnih rib krvava sluz. Če se pre-režejo, je črevo posebno na koncu močno rdeče. Potem se pokažejo v mesu rdeča me-

sta, iz katerih postanejo turi (trosi). Koža se vzboči najpreje bulasto in je okoli turv pogostokrat rdeče lisasta. Pozneje se ta mesta predrejo na zunaj in iz njih gre krvavi gnoj in na teh mestih se napravi ugnjide (uljesa). Dostikrat se istočasno pokažejo na poljubnih delih telesa sive lise, na katerih se prav kmalu naselijo glive. Slednič pogine riba po 14dnevni bolezni in hiranju. Ribe le redkokdaj ozdravijo in bolezen zapusti brazgotine. Polezen se pojavlja najraje ob času dresti, v jesenskih in zimskih mesecih.

Ždr. Hugon Turk:

Nalezljive bolezni čebelnih zaleg

So to obolesti, združene pod imenom gniloba, gniloba zalege, kužna bolezen zalege, čebelna kuga, kislá zalega, in posebej še trda zalega (apnena gniloba). Vse te bolezni povzročajo odmiranje čebelnih ličink in čebelnih bub z značilnimi znaki obolenja.

Prí boleznih postanejo ličinke in bube ru-

menkaete, se scvrknejo in postanejo polagoma umazanorumené in rjave. Njihova vsebina postane kašnata ali sluzasta, vlačljiva ko nit. Nazadnje se posuše rjave skorje, ki se ali kakor skorja v podobi jezika drže na spodnji podložni strani celic ali naprevljajo okroglasto ali srpasto lusko na dnu celice

Ako pokrita zalega odmre, vpadajo navadno pokrovi in pri najnevarnejši obliki gnilobe nastanejo dostikrat kot svila lesketajoče se globoke votline. Pogosto je opaziti v pokrovi majhne luknjice. Z odmiranjem posameznih ličink in bub med zdravo zalego nastane neredna raztresena zalega. Dostikrat se opaza gniloba po zoprnem duhu, po gnilem mizarskem kleju, znoju nog itd. Vendar se pri hudi obliki pogostokrat čisto pogreša očiten duh. Pri tako zvani kisli zalegi imajo iz celic potegnjene odmrla ličinke več ali manj oster kisel duh.

Poizkus na gnilobo se napravi najbolje s tem, da se predre z vžigalico v odmrla ličinke in v vpadle ali preluknjane pokrovke celic; ako se drži vžigalice sluzasta ali celo močno vlečljiva masa, je to zanesljivo znamenje gnilobe. Pri kisli gnilobi se dajo odmrla ličinke vzeti nepoškodovane iz celic in imajo ostri kisli duh. Zastarela gniloba ima vselej škorlup ali krastam podobno skorjo.

Čebelna zalega, ki je še ohranila svojo obliko, toda je posivela ali postala vijoliča-

sta ali črna in le malo po gnilem mesu diši, ni odmrla radi gnilobe. Nastala je navadno s tem, da so zapustile čebele satovje z zalego (prehlajena ali črna zalega).

Povzročitelji čebelne gnilobe so razne svojevrstne bakterije in njihovi trosi. Ličinke se okužijo po hrani. Bolezen se razvije najprej v črevesju. Bakterije in trosi se zanesajo ali razširijo z okuženimi ostanki zalege, s čebelarjevimi rokami, orodjem, z uporabo okuženega satovja itd. Trosi vzdržijo izsušeni več kot 20 let in celo polurno kuhanje. Razkuževanje mora biti zato zelo temeljito. Vosek in med napravimo neskojiljiv, če se eno uro kuhata, pa tudi potem naj se ne uporabljata pri čebelah.

Trda ali apnena zalega je s tem označena, da se ličinke in bube, ko se sevrknejo, spremene v snov, ki je trda kot kamen in je prevlečena z belo, rumenkasto ali zelenkasto plesnijo. Satovje je popolnoma razglodano. Plesen (*aspergillus*), ki povzroča to bolezen, tudi za človeka ni brez nevarnosti.

R a z n o

Denar

g Uradni tečajji. Po pol leta presledka je finančni minister določil za marec naslednje uradne tečaje, po katerih se izvršijo plačila v inozemstvo: 1 egiptovski funt 200 Din, 1 turska lira 249 Din, 1 turska papirnata lira 26.85 Din, 1 piaster 0.27 Din, 1 napoleonдор 218.60 Din, 1 angleski funt 195 Din, 1 ameriški dolar 56.20 Din, 1 kanadski dolar 55.90 Din, 1 urugvajski pesos 29 Din, 1 holandski goldinar 22.75 Din, 1 nemška marka 13.40 Din, 1 švicarski frank 10.96 Din, 1 švedska krona 10.82 Din, 1 danska krona 10.70 Din, 1 norveška krona 10.69 Din, 1 argentinski pesos 14 Din, 1 letonski lat 10.82 Din, 1 albanski frank 10.30 Din, 1 madjarski penga 9.80 Din, 1 španska pezeta 4.30 Din, 1 avstrijski šilling 7.80 Din, 1 braziljski milreis 5.20 Din, 1 poljski zlatnik 6.30 Din, 1 finska marka 3.89 Din, 1 grška drahma 0.72 Din, 1 bolgarski lev 0.41 Din, 1 romunski lej 0.38 Din. — Navajamo tu vrednosti tujega denarja, da se vedo čitatelji domoljuba: ravnati pri morebitnem razpolaganju z inozemskimi valutami.

g Novčanice po 5 Din vzete iz prometa. Finančni minister je v sporazumu

z Narodno banko sklenil vzeti iz prometa novčanice po 5 Din. Zamenjale se bodo s polno protivrednostjo z drugimi novčanicami Narodne banke. Zamenjava bo dovoljena v treh letih tako pri Narodni banki v Belgradu kakor tudi pri njenih podružnicah v tuzemstvu. Po preteku treh let prenehajo veljati za zakonito plačilno sredstvo in jih Narodna banka ne bo več zamenjala.

g Nove bankovce po 1000 Din in po 50 Din bo začel v tekočem mesecu tiskati zavod za tiskanje bankovcev na Topčideru pri Belgradu. Novčanice po 50 Din bodo zamenjale sedanje bankovce po 10 Din, namesto katerih bodo izdani srebrni kovani novi po 10 in 20 Din. Ti se že kujejo v Belgradu in Londonu in pridejo v promet v drugi polovici tega leta.

Živina

g Mariborski živalski sejem. Dne 8. marca je bilo pripeljanih na sejm 14 konj, 13 bikov, 240 volov, 313 krav, 9 telet, skupaj 589 komadov. Cene so bile naslednje: debeli voli 4.25—5 Din, poldebili 3—3.75 Din, vprežni voli 2.50 do 3.50 Din, biki za klanje 2.50—4 Din,

klavne krave debele 2.25—3.50 Din, plemenske krave 2.75—3.75 Din, krave klobasarice 1.25—2 Din, molzne in breje krave 2.50—3 Din, mlada živina 3.25 do 4.50 Din, teleta 4—5 Din. Prodanih je bilo 237 glav. — Mesne cene so sledeče: volovsko I. vrste 10—12 Din, II. vrste 8—10 Din, meso od krav, bikov in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 12—14 Din, II. vrste 6—8 Din, svinjsko meso 8—14 Din.

g Ljubljanski živinski sejem. Dne 16. marca so pripeljali prodajalci na ljubljanski živinski sejem naslednje število glav živine: 149 konj, 85 volov, 33 krav, 10 telet in 85 prašičkov za rejo. Od teh so prodali: 16 konj, 25 volov 10 krav, 5 telet in 39 prašičkov. Sejem ni bil posebno živahen, le prašičkov se je prodalo nekaj več. Cene so ostale neizpremenjene. Za 1 kg žive teže so bili: voli prvovrstni 5—5.50 Din, drugovrstni 4 do 4.50 Din, tretje vrste 3—4 Din, krave debele 4—4.50 Din, klobasarice 2—3 Din, teleta 6—7 Din. — Prašički za rejo po teži in starosti od 80—200 Din za komad.

g Dunajski prašičji sejem. Na prošli tržni dan je bilo na Dunaju pripeljanih 8097 pršutarjev in 4688 špeharjev, iz Jugoslavije obeh skupaj 2464. Za nje so se dosegle naslednje cene v šilingih (po okroglo 8 Din): špeharji najboljši 1.36 (10.88 Din), I. vrste 1.32—1.35 š, II. vrste 1.30—1.32 š, kmetski 1.30—1.40 š, pršutarji 1.30—1.70 š, najboljši 1.75 š (Din 14). Položaj je bil tak, da so se špeharji pocenili za 2—5 grošev, pršutarji pa do 5 grošev.

g Mariborski prašičji sejem. Cene za komad 7—9 tednov starih prašičev so bile 90—120 Din, 3—4 mesece 130—250 Din, 5—7 mesecev 300—380 Din, 8—10 mesecev 400—500 Din, 1 leto 700—800 Din. Za 1 kg žive teže 5—6.50 Din, mrtve teže 7—8 Din.

Cene

g Cene na trgu v Ljubljani. Cene raznim živilom so se v Ljubljani nekako ustalile, le svinjsko prekajeno meso kaže, da se bo še znižalo. Goveje meso je I. vrste prednji del po 10 Din, zadnji

del 12 Din kg; II. vrste prednji del 8 Din, zadnji 10 Din; III. vrste prednji del 6 Din, zadnji del 8 Din kg. — Prašiči imajo za kg žive teže 7—8 Din, pršutarji 5.50—6.50 Din. Svinjina sveža po 9—16 Din, prekajena svinjina 12—18 Din kg. Prekajeno svinjsko meso se je pocenilo za 2 Din in stane najboljše vrste zadnji del po 18 Din. — Goveje kože so po 6—8 Din, telečje 8—10 Din, svinjske 2—3 Din kg. — Mleko je po 2.50—3 Din.

g Lesno tržišče. Položaj na lesnem tržišču se ne gane iz mrtve točke. Vsed dolgotrajne zime se je pričetek pomladanske stavbene sezone zakasnil. Pa tudi ob začetku iste ni pričakovati velikega stavbenega gibanja v tej sezoni, ker je gospodarska kriza vsesplošna. Zaradi tega se bo stavbnega lesa manj oddalo kot v prejšnjih letih na domačem trgu. O kakem znatnem izvozu pa ni govora in je tudi malo upanja na zboljšanje kupčij z inozemstvom, domačem trgu gredo v promet edinele drva za kurjavo, ker je zima tako ostra in dolgotrajna. V drugem lesu pa skoro ni prometa.

g Hmeljsko tržišče. Iz Savinjske doline poročajo, da je bilo v zadnji dobi prodanih nekaj partij lanskega hmelja po 3—4 Din kg. Gre pa tu le za starejši zaključek nekega domačega trgovca. Drugače ni zanimanja. Tudi vojvodinsko tržišče je popolnoma brez kupčij.

g Žitni trg. Ker bo zakon o likvidaciji notranjega žitnega režima kmalu izglasovan, je pričakovati, da bo promet s pšenico kmalu svoboden in seveda bo cena tudi moki znatno padla. — Koruza je v ceni razmeroma čvrsta, ker se vrši precejšen izvoz, na drugi strani so pa dovozi radi slabega vremena neznatni. Danes stane koruza na nakladalni postaji 95—97.50 Din za 100 kg, na bližnjih postajah celo 100 Din, okroglasta 102.50 Din in okrogla 107 Din. — Cene ječmenu, rži in ovsu na novosadski borzi so ostale neizpremenjene. Prometa v teh žitih ni mnogo.

g Izvoz naše pšenice v Avstrijo. — Avstrijski finančni minister je odobril, da se naši državi dovoljenega kontingenta 5000 vagonov pšenice lahko uvozi

po železnici v Avstrijo 1000 vagonov, ki se naj zacarinijo na avstrijskih carinarnicah v Pliberku, Podrožici in v Spilju.

g Znižanje zemljiškega davka. Narodna skupščina je sprejela zakon o davčnih olajšavah, v katerih je predvideno, da se zemljiški davek zniža za 20 odstotkov ali eno petino. Po vladnem načrtu bi to znižanje zemljiškega davka imelo ta uspeh, da bi odpadlo 943 milijonov Din. To pomeni precejšnjo pomoč našemu kmetijstvu. Vendar je obljubil finančni minister, da bodo sledili še nekateri drugi ukrepi za omiljenje obdavčenja kmetijstva, zaenkrat pa ni mogoče več storiti, drugače ni proračun v ravnotežju.

ZITNO

g Žitni monopol odpravljen. Narodna skupščina je sprejela zakon, s katerim se odpravi žitni monopol vsled katerega so največ trpele pasivne pokrajine naše države. Trgovina s pšenico v tuzemstvo bo prosta, le za izvoz obdrži monopol še nadalje država. Predvideti je torej znaten padec cen pšenice in tudi kruha.

g Vinska razstava v Ptuju. Vinarsko društvo priredi letos v Ptuju od 7. do 10. maja VI. redni občni zbor, IV. vinarski kongres in II. banovinsko vinsko razstavo z vinskim sejmom. Ob tej priliki bodo poučni izleti v bližnjo in daljno okolico Ptuja, predvsem v Haloze. — V vinski kupčiji je velik zastoj. Kleti so polne, kupecev ni. Zato prireja Vinarsko društvo to razstavo, da poživi vinsko kupčijo in konzum vina. Na ta vinski sejem treba privabiti vinske trgovce in gostilničarje, da pojde vino v promet. Toda najprej treba vzbuditi zanimanje med vinogradniki, da se bodo v čim večjem številu udeležili te razstave in poslali na njo vzorce vina, ki ga imajo na prodaj. — Razstavljalci morajo poslati od vsake sorte vina po 5 steklenic po 7 desetink litra, belo vino v renskih, rdeče pa v bordo-steklenicah. Kdor teh nima, naj pošlje vino v treh slatinskih steklenicah. — Razstavljena bodo tudi peneča, desertna in medicinalna vina,

vinski destilat (konjak), tropinovka, droženka itd. Nadalje se dopustijo na razstavo tudi stroji in orodje vinarske in kletarske tehnike kakor tudi sredstva za pokončavanje trtnih škodljivcev, umetna gnojila in sodarski izdelki. — Vinogradniki se vabijo, da se te razstave udeležijo v čim večjem številu, ker je to v njih lastnem interesu.

g Naš izvoz vina v Švico enemogočen. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine objavlja, da je švicarska vlada z odredbo od 8. januarja t. l. predpisala, da se pri uvozu jugoslovanskih vin iz tarifnih postavk 117 švicarske carinske tarife pobira razen uvozne carine še carinski dodatek od 6.30 frankov 100 kg.

g Kubična računica za remeljne, žaganice (deske), plohe, polmorale, morale, madrierje, tavolete in testone. Sestavil Mirko Logar. 312 strani, cena Din 45.— Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Kako velikega pomena za naše kmetijstvo in lesno gospodarstvo je te vrste pripomoček, pričajo vsakdanja povpraševanja po te vrste računici. Vsi trgovci, posebno pa kmetijski gospodarji, bodo z veseljem segli po njej, saj si bodo prihranili na podlagi izračunanih tabel tako na času kakor na sigurnosti računa. Tabele vseh lesnih izdelkov so tako enostavno in pregledno sestavljene, da so vsa nadaljna navodila odveč, prodajalcu ali kupcu je le treba, da pomnoži za določeno mero izkazano kubično vsebino s številom desk in plohov, ki jih prodaja ali kupuje, pa že ima kubično množino vsega blaga. Ker je knjižica res praktično sestavljena, jo toplo priporočamo.

Popravek. V zadnji številki »Gospodarja« na strani 34 v levem stolpcu, predzadnja vrsta spodaj, naj se glasi namesto »prej dozori« prej zarodi. — Na isti strani v desnem stolpcu v tretjem odstavku v načrtu za mešan nasad bi morali biti obe vrsti, ki značita jablane in breskve (★ in ×) razmaknjeni toliko vsaksebi, kolikor znaša razdalja od ene jablane do druge (od zvezdice do zvezdice). — Na str. 35 v levem stolpcu značijo zvezdice zopet jablane, križi pa breskve, ne pa hrušek.

Pravni nasveti

Isterjanje dolga v Srbiji. I. P. M. Posodili ste prijatelju denar, ki ga pa ni vrnil. Tožili ste ga, bil je obsojen na plačilo in prvostopeni sud je odredil, da se je tožencu odtegnoval zaslužek od službodajalca. Službodajalec pa vam kljub opominom noče plačati tožencu odtegnjenega zaslužka. — Svetujemo vam, da zaprosite pri prvostopenem sudu, da pismeno vpraša delodajalca toženca, koliko je bilo tožencu odtegnjenega zaslužka na račun vaše terjatve. Mogoče je, da je bil tudi od drugih upnikov zapljenjen toženčev zaslužek. Če se boste uverili, da je delodajalec odtegnil tožencu zalužek samo za vašo terjatve, vam pa tega denarja ne plača, boste morali delodajalca posebej tožiti na izplačilo tega denarja.

Nagrada notarja. I. Z. D. B. Nagrada za notarja je določena po tarifi, ki jo je izdalo ministerstvo pravde. Če je stranka mnenja, da je zaračunjena nagrada previsoka, potem sme zahtevati, da sodišče odmeri nagrado. V vašem primeru pa je po vaših navedbah od notarja zaračunjen honorar pod tarifo. Če bi vi v vašem primeru zahtevali od notarja, da predloži sodišču svoj stroškovnik v odmero, potem bi notar svoj stroškovnik nastavil po tarifi, po kateri mu mora sodišče odmeriti nagrado, ki bi več znašala, kakor sedaj zahtevana vsota.

Priposestvovanje gozda. S. F. C. Imate gozd, ki ga uživata že 48 let. Gozd pa je zemljeknjizno prepisan na parcelnega soseda, ki je to parcelo leta 1930 po obstoječi meji kupil. Ker je dal sedaj meje preurediti, zahteva to parcelo, ki jo vi uživata, za sebe, ker je tudi zemljeknjizni lastnik. — Če morete dokazati, da ste vaš gozd sami s svojimi posestniki predniki uživali neovirano skozi najmanj 40 let, potem je ta parcela vsled priposestvovanja postala vaša last. — Da uredite zemljeknjizno stanje, smete zahtevati od soseda odpisno izjavo za to parcelo.

Oporoka. J. M. Vaš oče je napravil oporoko in umrl. Ker je po očetovi smrti preteklo že več mesecev in niste še bili poklicani na sodišče, ste vprašali oporočno pričo, kaj je za oporoko in vam je odvrnil, da je na sodišču. — Če je oče zapustil še majolletne otroke, potem bo zapuščinsko razpravo vršilo sodišče, če so pa vsi otroci polnoletni, potem pa notar. Kot hčerka umrlega očeta imate pravico, da na sodišču prošite za vpogled zapuščinskega pisma, v katerem se nahaja tudi oporoka. Če pa spisa ni na sodišču, ga smete vpogledati tudi pri notarju.

Služnostna pravica stanovanja. S. S. R. Na vašem vrtu stoji bajta, v kateri imajo pravico stanovanja bratje in sestre vašega pok. moža, dokler ne spremenijo stan. Pred osmimi leti pa so ti bratje in sestre zapustili bajto. Sli v službo in jo dali v najem nekemu

najemniku, kar ste vi takrat dovolili. Ker nameravate sedaj lastno hišo prezidati, bi hoteli začasno stanovati v bajti in vprašate, če lahko najemniku odpovesite. — Važno je ugotoviti, ali imajo bratje in sestre vžitek bajte ali le pravico stanovanja v bajti, dokler stan ne spremene. To bo zapisano v oporoki oziroma v izročilni pogodbi, s katero je pok. mož prevzel posestvo. Če imajo zapisan vžitek bajte, potem so upravičeni dati bajto tudi v najem; če pa imajo le služnost stanovanja, potem smejo pa le sami, osebno prebivati v bajti in je ne smejo dati v najem. — Ker so oddali bajto z vašim privoljenjem v najem, kaže to na to, da imajo vžitek bajte. Najemniku toraj vi ne morete odpovedati. Svetujemo vam, da se vžitkarji bajte dogovorite, da oni odpovedo najemniku. — Najemnik bajte je odgovoren za vso škodo, ki jo njegova živina dela na vašem posestvu.

Odtrganje zaslužka za napravo drv. A. B. Sv. K. S tovarišem ste prevzeli izdelavo meterskih polen v gozdu za pogojeno ceno za meter³. Drva sta zgotovili in zložili že v jeseni 1930 in sporočili lastniku, naj jih še on premeri. Ta pa je šele čez pol leta pregledal drva in trdil, da jih je za 8 m³ manj, kakor ste vi namerili. Vprašate, če je posestnik opravičen odtргati vam zaslužek za 8 m³ drv. — Če imate priče ali dokaze, da je bilo v jeseni res napravljenih 118 m³ drv in da ste tedaj posestnika obvestili, da ima prevzeti že napravljena drva, potem je moral takrat drva premeriti in prevzeti. Če so toraj drva tekom pol leta zgnila iz gozda, gre to na škodo posestnika, ne more pa vam radi tega odtргati zaslužka.

Poravnava glede množine drv. B. A. Sv. K. Za nekega posestnika ste napravili v gozdu drva, ki bi jih moral posestnik izpeljati iz gozda do ceste, kjer bi se morala premeriti. Ker kijub vašem opozorilu ni posestnik hotel izpeljati drva in ste ga prosili za plačilo za delo, sta se oba zedinila, da prevzame posestnik drva na kupu za 90 sežnjev in vam je plačal po 50 dinarjev od sežnja. Koj nato pa je začel posestnik voziti drva iz gozda naravnost raznim strankam in sedaj trdi, da je bilo le 80 in ne 90 sežnjev ter terja od vas povračilo 500 Din za delo za 10 sežnjev. — Če sta se s posestnikom domenila, da prevzame napravljena drva počez za 90 sežnjev, potem sta se pač glede sporne količine poravnala na 90 sežnjev; sedaj ne morete niti vi zahtevati plačilo za večjo količino drv, niti posestnik povračilo razlike na manjšo količino, ker je poravnava za oba obvezna.

Po nesreči razbita šipa. M. J. Lj. Vaš sin, star 15 let, je šel v trgovino in je tam slučajno pomagal držati šipo vajencu, ki je odprl izložbo na mizi. Pri tem se je po nesreči razbila šipa. Trgovec zahteva od vas plačilo cele šipe, dočim ste vi ponudili polovico plačila, kar pa noče sprejeti. — Ker

je sin že dopolnil 14. leto, vsled tega vi kot oče niste plačnik za morebitno škodo, ki jo je sin povzročil. Po našem mnenju imata škodo poravnati vaš sin in vajence vsak do polovice.

Služnost stanovanja. I. E. T. Vaš stari oče je izročil leta 1893 svoje posestvo najstarejšemu sinu, drugim otrokom pa spoznal doto in dosmrtno pravico v posebni hiši, dokler so samskega stanu, z zraven spadajočim svinjakom in nekaj zemlje pred hišo, kjer je rasel oreh in nekaj češpljevih dreves. Leta 1912 pa je ta posebna hiša pogorela in jo ni nobeden obnovil. Drevje pred hišo je bilo valed požara ožgano, tako da ga je gospodar posekal in novo zasadil. Leta 1931 je gospodar izročil posestvo sinu in kmalu nato umrl. Živi pa še sestra pokojnega gospodarja, ki je še vedno samska. Kakšne pravice ima ta sedaj? — Stanovanjske pravice v hiši nima več, ker je pač hiša valed požara bila uničena. Tudi ne more zahtevati, da se ji odkaže drug prostor za stanovanje. Glede sadnega drevja pred bivšo hišo pa je potrebno, da pogledate, kaj je v prvotni izročilni pogodbi zapisano. Če je bila prepuščena užitkarjem zemlja pred hišo s sadnim drevjem, potem ima še živeča samska hči pravico tudi do drevja, ki ga je pok. brat zasadil mesto požganega prvotnega drevja. Če pa je zapisan le užitek oreha in češpeli, potem je la prevzitek prestal, čim se je drevje posušilo. — Izročilno pogodbo lahko vpogledate na sodišču, kjer je hranjena v zbirki listin.

Spor radi prevžitka. A. T. Sinu ste izročili posestvo in sebi pustili del gozda za vžitek do smrti. Vprašate, če smete posekati les v gozdu ter z njim razpolagati. — Kot vžitkar imate Vi pravico do popolnega, tako navadnega kakor tudi izvanrednega donosa. Z lesom, ki je posekan po gozdarskih pravilih, smete povsem po svoji volji razpolagati.

Kam spada kuhinjska posoda? Izročili ste sinu posestvo z vsemi gospodarskimi premičninami. Sin trdi, da spada k tem premičninam tudi kuhinjska posoda, a Vaša žena pravi, da je to njeno. — Pod besedilom »gospodarske premičnine« se običajno ne more smatrati tudi kuhinjske posode. Pri morebitni pravdi bo odločilna ugotovitev, kaj sta pod navedenim izrazom imela v mislih izročevalci in prevzemnik. Če pa je kuhinjska posoda od Vaše žene, potem je sploh niste mogli Vi sinu izročiti. — Kakor vidite, je potrebno, da se pri izročilnih pogodbah vse natančno navede.

Kupčija brzoparilnika. M. T. Kupili ste brzoparilnik od nekega kleparja. Par mesecev po kupčiji pa Vas je firma, ki je kleparju dobavila kotel, obvestila, da dotični kotel še ni plačan, da je firma kleparja tožila, da pa kupnine ne more iztirjati, ker on ničesar nima ter zahteva od Vas, da Vi

kotel plačate, čeprav ste ga že dotičnemu kleparju plačali! Vprašate, če ste dolžni kotel še enkrat plačati. — Ugotoviti je, ali je klepar upravičen kotle prodajati. Če se je on upravičeno pečal s prodajanjem kotlov, tedaj ste vi postali lastnik kotla, ki ste ga kupili od kleparja, čeprav on ni bil lastnik tega. V tem slučaju Vam ne bo treba kotla še enkrat plačati.

Skrajšani rok. M. M. G. Mož je služil tri leta pri vojakih, prvi sin ima polni rok in sedaj služi, drugi sin je potrjen na polni rok in bo letošnje pomlad vpoklican, tretji sin pa pride letos na nabor. Kdo ima pravico do skrajšanega roka ali drugi ali tretji sin? — Da bi vam mogli točno odgovoriti, bi bili morali navesti še starost moža in sinov. Če je bil oče navedenih sinov ob času nabora prvega sina pod 60 let star in je bil drugi sin tedaj star najmanj 17 let, tedaj morata prva dva sina odslužiti polni rok, tretji za njima pa bo služil skrajšani rok devet mesecev. To pravico pa tretji šele dobi, ko prva dva dejansko odslužita polni rok.

Jamstvo za pohištvo. J. K. Pri mizarju sta naročili pohištvo iz črešnjavega lesa, ki ste mu ga sami dobavili. Ko ste pohištvo pripeljali domov ste pa opazili, da ni napravljeno iz črešnjavega lesa, ampak iz razne mešanice. Vprašate, če morete proti mizarju nastopiti in kako. — Če je mizar napravil pohištvo proti izrečnemu dogovoru iz drugačnega lesa, bi bili vi lahko odstopili od naročila in zahtevali vrnitev svojega lesa, odtodno odškodnine. Ako pa tega nečete in če ste pohištvo že prevzeli, lahko zahtevate primerno zmanjšanje plačila. Če je morda samo nekaj pohištva iz drugega lesa in se da isto popraviti, morete zahtevati popravilo v primernem roku z izjavo, da po pretoku tega roka odklanjate popravilo. Svoje zahtevke, pa morate uveljaviti v šestih mesecih. V vsakem slučaju pa lahko zahtevate odškodnino za vso škodo, ki jo imate, ker je morda pohištvo iz manjvrednega lesa.

Zadolžnica. L. B. Radi bi vedeli, kako se napravi zadolžnica. — Vzorcev zadolžnic ne moremo na tem mestu objavljati, ker so lahko različni. V glavnem mora zadolžnica vsebovati točno ime upnika in dolžnika, predmet ali znesek posojila in vrsto denarja ter vse pogoje, ki se tičejo plačevanja glavnice in obresti.

Zdravniški študij. B. L. P. Po dokončanih študijah in izpitih morajo mladi zdravniki najmanj eno leto praktisirati v bolnišnicah. Skušnje jim po tej praksi ni treba delati. Državno plačo in pokojnino dobijo tisti zdravniki, ki vstopijo v državno službo.

Žrebanje srečk. D. B. L. Vam in drugim vpraševalcem sporočamo, da ima vsaka banka v mestu sezname žrebanj vseh v tuzemstvu dovoljenih srečk. Ob priliki pokažite Vaše srečke kakim banki in boste brezplačno zvedeli, če ste kaj zadeli ali ne.